

POPRAVY, FAKTA, PŘÍBĚHY: MONOGRAFIE, KTERÁ VRACÍ JMÉNA A TVÁŘE

POPRAVENÍ Z POLITICKÝCH DŮVODŮ V KOMUNISTICKÉM ČESKOSLOVENSKU – PŘEDNÁŠKA
A BESEDA S AUTOREM PETREM MALLOTOU V MARIÁNSKÝCH LÁZNÍCH

Tisková zpráva ze dne 16. února 2026, Ústav pro studium totalitních režimů

Ústav pro studium totalitních režimů (ÚSTR) ve spolupráci s Nakladatelstvím Academia vydal rozsáhlou kolektivní monografii *Popravení z politických důvodů v komunistickém Československu*. Publikace přináší dosud nejucelenější, archivně podložený přehled osob, které byly na území Československa popraveny v důsledku soudní politické perzekuce během komunistické diktatury. Ve čtvrtek 12. března od 17:00 se v Městské knihovně Mariánské Lázně uskuteční setkání s vedoucím autorského kolektivu a editorem publikace Petrem Malloťou, určené široké veřejnosti. Přednáška a následná beseda nabídnou možnost seznámit se s konkrétními životními příběhy obětí politických poprav, s mechanismy totalitní represe a diskutovat o významu uchovávání historické paměti i v regionálním kontextu.

MECHANISMY POLITICKÝCH REPRESÍ

Autoři knihy na základě systematického výzkumu mapují nejen soudní procesy, ale i širší fungování represivního aparátu. Text detailně popisuje mechanismy, jimiž komunistický režim zneužil soudnictví jako nástroj ideologického boje, a připomíná místa výkonu trestu, která se stala symbolem státního násilí. Politické popravky jsou zde zachyceny jako vědomě používaný prostředek k zastrašení celé společnosti. „Cílem publikace bylo nejen shromáždit a ověřit fakta, ale především vrátit popraveným jejich jména, tváře a životní příběhy. Každý z těchto lidí měl rodinu, práci, plány a naděje, které byly násilně přerušeny rozhodnutím totalitní moci,“ uvádí **Petr Mallota**, editor publikace.

REGIONÁLNÍ ROZMĚR: CHEBSKO

Na mnoha místech knihy je zmiňován okres Cheb, neboť ho poloha na hranici se západním Německem předurčila stát se jedním z klíčových regionů střetu panujícího totalitního režimu s protikomunistickým odbojem. Právě zde se odehrávaly aktivity tzv. agentů-chodců, kteří přecházeli státní hranici se zpravodajskými úkoly. Na Chebsku se těchto nebezpečných misí účastnili například Josef Plzák (1920–1950) a Jiří Kauer (1925–1952). Oba byli po zatčení komunistickou tajnou policií obviněni z velezrady, odsouzeni v politicky zinscenovaných procesech a popraveni ve věznicí Praha-Pankrác. Regionální rozměr knihy podle ÚSTR jasně ukazuje, že politická represe nebyla vzdáleným fenoménem, ale zasahovala konkrétní města, obce i rodiny.

ROLE HISTORIKŮ A ÚSTR

Ústav pro studium totalitních režimů dlouhodobě spolupracuje s regiony a aktivně se podílí na vzdělávacích, badatelských a historických projektech v místních komunitách. Tato spolupráce zahrnuje muzea, knihovny, školy i menší místní organizace, a umožňuje přiblížit veřejnosti konkrétní lidské příběhy obětí totalitních režimů. Cílem je ukázat, že politická represe neprobíhala jen ve velkých městech nebo anonymně, ale zasahovala každodenní život konkrétních rodin a obcí.

KONTAKTY PRO NOVINÁŘE: Ústav pro studium totalitních režimů:

Petra Jungwirthová, tisková mluvčí, +420 770 172 146, press@ustrcr.cz

ÚSTR při těchto aktivitách nejen dokumentuje historická fakta, ale také iniciuje dialog mezi odborníky a veřejností, podporuje debatu o významu demokracie, právního státu a občanské odvahy: „*Politické popravky představují krajní podobu státní represe. Je povinností historiků i veřejných institucí tyto zločiny dokumentovat, vysvětlovat jejich souvislosti a připomínat je i v regionálním kontextu. Právě místní příběhy pomáhají pochopit, že se nejednalo o abstraktní dějiny, ale o konkrétní lidské tragédie,*“ zdůrazňuje **Ladislav Kudrna**, ředitel Ústavu pro studium totalitních režimů.

Historikové ústavu pravidelně pořádají přednášky, besedy, workshopy a komentované prohlídky, které propojují výsledky archivního výzkumu s reálnými regionálními příběhy, čímž pomáhají uchovat paměť obětí a předcházet historickým omylům.

PŘEDNÁŠKA A DIALOG S VEŘEJNOSTÍ

Akci v Mariánských Lázních pořádá Městská knihovna, která se zaměřuje na otevírání náročných historických témat a vytváření prostoru pro dialog. „*Považujeme za důležité otevírat i náročná historická témata a vytvářet prostor pro dialog. Přednáška nabídne nejen odborný pohled, ale také možnost osobního zamyšlení nad tím, jak křehká může být svoboda,*“ říká **Tatána Baťková**, ředitelka **Městské knihovny Mariánské Lázně**. Význam přednášky a celé publikace podtrhuje také záštita města. „*Připomínání dramatických událostí 20. století je součástí naší odpovědnosti vůči minulosti pro budoucí generace. Proto jsem rád, že se takto důležité téma dostává i k regionální veřejnosti Mariánských lázní,*“ konstatoval **Miloslav Pelc**, místostarosta města Mariánské Lázně.

ROZSAH A VÝZNAM MONOGRAFIE

Unikátní kolektivní monografie má rozsah více než 3 600 tiskových stran a obsahuje přibližně 2 500 archivních dokumentů. Publikace představuje zásadní odborný zdroj k poznání politických poprav v komunistickém Československu a významný příspěvek k uchovávaní paměti obětí totalitního režimu.

OCENĚNÍ A UZNÁNÍ

Publikace *Popravení z politických důvodů v komunistickém Československu* získala Cenu Miroslava Ivanova, prestižní ocenění udělované za mimořádné počiny v oblasti literatury faktu a historického bádání. Odborná porota vzala v potaz zejména rozsah archivního výzkumu, systematické a metodicky precizní zpracování problematiky politických poprav, citlivé propojení analýzy represivního aparátu s konkrétními lidskými osudy obětí komunistické perzekuce.

Tiráž:

PETR MALLOTA A KOL.: POPRAVENÍ Z POLITICKÝCH DŮVODŮ V KOMUNISTICKÉM ČESKOSLOVENSKU

Odpovědný redaktor: Vojtěch Němec
Redaktora publikace: Jitka Šmídová a kol.
Odborný redaktor: Jan Synek a kol.
Jmenný rejstřík: Josef Schwarz
Vydání první, Praha 2024

Obrazová redaktorka: Lucie Veselá
Technický redaktor: Jiří Raška
Obálky navrhl a zpracoval: Jakub Krč

KONTAKTY PRO NOVINÁŘE: Ústav pro studium totalitních režimů:

Petra Jungwirthová, tisková mluvčí, +420 770 172 146, press@ustrcr.cz

SLEDUJTE NÁS DÁLE NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH:

[Facebook](#)

[X \(Twitter\)](#)

[Youtube](#)

[Instagram](#)

ÚSTAV PRO STUDIUM TOTALITNÍCH REŽIMŮ (ÚSTR) je organizační složkou státu, do jehož činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona. (Činnost a poslání ÚSTR jsou ukotveny Zákonem o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek 181/2007 Sb. ze dne 8. 6. 2007). Definuje se jako paměťová instituce zkoumající dobu nacistické okupace 1939–45 a dobu komunistické nadvlády 1948–1989. Poskytuje veřejnosti výsledky své činnosti, zejména zveřejňuje informace o době nesvobody, o období komunistické totalitní moci, o činech a osudech jednotlivců, vydává a šíří publikace, pořádá výstavy, semináře, odborné konference a diskuse. Spolupracuje s vědeckými, kulturními, vzdělávacími a dalšími institucemi za účelem výměny informací a zkušeností v odborných otázkách, stejně tak se zahraničními institucemi a osobami, které mají obdobné zaměření. Podřízenou organizací ÚSTR je **Archiv bezpečnostních složek (ABS)**, který spravuje veškeré písemnosti všech bezpečnostních složek z doby nacismu i komunismu, tedy nejenom Státní bezpečnosti, ale i Veřejné bezpečnosti, civilní a vojenské rozvědky. Ředitelem Ústavu pro studium totalitních režimů je Ladislav Kudrna

KONTAKTY PRO NOVINÁŘE: Ústav pro studium totalitních režimů:

Petra Jungwirthová, tisková mluvčí, +420 770 172 146, press@ustrcr.cz